

E-P koronasta eteenpäin ("EPKE")

30.9.2020

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO

E-P koronasta eteenpäin ("EPKE") 30.9.2020

Hyväksytty maakuntahallituksessa 21.9.2020

Julkaisu B:93

ISBN 978-951-766-397-7

ISSN 1239-0607 (nide)

ISBN 978-951-766-398-4

ISSN 2670-2266 (verkkojulkaisu)

Julkaisuvuosi 2020

www.epliitto.fi

Sisällys

1	Johdanto	2
1.1	Käyttötarkoitus	2
1.2	Työ- ja elinkeinoministeriön toimeksianto alueellisten selviytymissuunnitelmien laatimisesta ja aluekehittämisen elvytyspaketti	3
1.3	Aikajänne	4
1.4	Laatimisprosessi	4
2	Tilannekuva.....	5
2.1	Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä huomioiden koronakriisin vaikutukset	5
2.2	Keskeisten toimialojen tilanne ja näkymät talouden ja työllisyyden näkökulmista.....	6
3	Toimenpiteet kriisistä nousemiseksi ja mahdollisuuksien hyödyntämiseksi	9
3.1	Yritysten toimintaedellytysten turvaaminen ja toiminnan uudistaminen	9
3.2	Kestävä liikenne ja ympäristö, ml. laajakaistainfrastruktuuri ja Seinäjoki Smart Station	14
3.3	Aktiivinen työvoimapolitiikka	15
3.4	Osaaminen ja koulutus	17
4	Seinäjoen ekosysteemisopimus.....	19
4.1	Tavoitteet ja sisältö	19
4.2	Rahoitus.....	20
5	EU:n elpymisväline ja kansallinen alueiden kehittämisen korona-elvytyspaketti.....	21
5.1	EU:n elpymisväline	21
5.2	TEM:n alueiden kehittämisen kansallisen korona-elvytyspaketin valmistelu: arvio lisärahoitustarpeista ohjelmakaudelle 2014-2020.....	26
5.3	Yritysten koronarahoitus	28
6	Liitteet.....	29

1 Johdanto

Etelä-Pohjanmaalla on valmisteltu yhteinen maakunnallinen suunnitelma koronapandemian vaikutuksista toipumiseen. Suunnitelman laatimista on koordinoitu Etelä-Pohjanmaan liiton, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen, Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin, Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n, Etelä-Pohjanmaan TE-toimiston, ProAgria Etelä-Pohjanmaan, MTK-Etelä-Pohjanmaan, Uusyrityskeskuksen, Finnveran, pankkien ja eräiden kunnallisten elinkeinotoimijoiden maakunnan virkamiesjohdosta koostuvassa työryhmässä. Suunnitelman kokoamisesta on vastannut Etelä-Pohjanmaan liitto.

1.1 Käyttötarkoitus

Suunnitelman tarkoituksena on olla tiivis ja päivittyvä asiakirja, jossa

- kootaan yhteinen **maakunnallinen tilannekuva**, jota päivitetään säännöllisesti tilanteen muuttuessa. Keskiössä ovat elinkeinoelämän, työllisyyden ja osaamisen näkökulmat. Tilannekuvassa pyritään huomioimaan myös keskeisimmät sosiaaliin vaikutuksiin ja julkisen talouden tilanteeseen liittyvät asiat. Erillistä sote-kustannuksiin ja kuntatalouteen liittyvää exit-strategiaa työstetään Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin koordinoimana.
- suunnitelman päivitys erityisesti tilannekuvan osalta tehdään maakunnallisen työryhmän (EPKE-ryhmä) kokoontumisten yhteydessä noin kaksi kertaa vuodessa vuoden 2021 loppuun saakka.
- keskitytään **alueelliseen tarkasteluun**.
- tunnistetaan
 - o olemassa olevia **rahoitus- ja muita resurssilähteitä**
 - o uusia **koronakriisiä varten luotuja mekanismeja**, mm. EU:n ja aluekehittämisen kansalliset elpymisvälineet ja -paketit
 - o **toimintamalleja**, joilla vastataan globaalien arvoketjujen häiriötilanteisiin ja niistä aiheutuviin vaikutuksiin alueen elinkeinoelämälle (mm. komponenttipula, hiipuva kansainvälinen kysyntä)
- tunnistetaan myös sellaisia laajempia kehittämiskohteita, joissa tarvitaan **vaikuttamista valtakunnan tason toimijoihin** (esim. vaikuttaminen lainsäädäntöön, verotukseen jne.).
- pidetään kiinni ilmastotavoitteiden saavuttamisesta
- kerätään **aineistoa** valmistautumiseksi syksyllä 2020 pidettäviin ministeriöiden ja maakunnan välisiin **aluekehittämiskeskusteluihin**.

1.2 Työ- ja elinkeinoministeriön toimeksianto alueellisten selviytymissuunnitelmien laatimisesta ja aluekehittämisen elvytyspaketti

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on 18.6.2020 ohjeistanut maakuntien liittoja alueellisten selviytymissuunnitelmien laatimisesta. Jokaisessa maakunnassa laadittavan suunnitelman tavoitteena on tunnistaa aluetalouden ja työllisyyden elpymisen kannalta keskeiset toimet sekä vahvistaa alueellista resilienssiä. Suunnitelman tulee sisältää sekä nopean palautumisen painopisteet ja toimenpiteet että valinnat uuden kasvun käynnistämiseksi. Tähtäimessä tulee olla elinkeinorakenteen uudistuminen, joka nojaa osaamiseen ja innovaatioihin ja suuntautuu kansainvälisesti.

Ohjekirjeessä todetaan, että tarkoituksena ei ole käynnistää jo useimmissa maakunnissa tekeillä olevan exit-suunnitelmatyön kanssa uutta rinnakkaista prosessia. Käytännössä siis Etelä-Pohjanmaallakin on yhteensovitettu omaehtoisen suunnitelman laatiminen TEM:n ohjeistamaan prosessiin.

TEM:n ohjekirjeen mukaan alueellinen selviytymissuunnitelma on edellytyksenä korona-elvytyspaketin varojen käytölle. Varoilla viitataan tässä yhteydessä seuraaviin TEM:n momentteihin: Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen, Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen, EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin sekä Julkiset työvoimapalvelut.

Elvytyspaketin määrärahoihin rahoitettavat hankkeet voivat liittyä esimerkiksi toimintaympäristön kehittämiseen, yritysten liiketoiminnan kehittämiseen, uusien arvoketjujen ja liiketoimintaekosysteemien luomiseen, TKI-toimintaan, työpaikkojen säilyttämiseen ja luomiseen, nuorisotyöttömyyden ehkäisyyn, työvoiman kohtaantoon tai osaamisen kehittämiseen. Näitä teemoja on jo alun perinkin sisältynyt EPKE-suunnitelmaan, joten prosessit ovat olleet luontevasti yhdistettävissä ja yhteensovitettavissa.

Valtioneuvosto päättää elvytyspaketin jaosta syksyllä 2020 maakuntien liitoille ja ELY-keskuksille käytettäväksi alueellisten selviytymissuunnitelmien ja muiden kehittämistoimenpiteiden rahoittamiseen.

Suunnitelmien sisältöä tai laatua ei arvioida ministeriössä, mutta elvytyspaketin käytöstä suunnitelmien toimeenpanoon tulee raportoida TEM:lle myöhemmin täsmennettävällä tavalla.

1.3 Aikajänne

Suunnitelman aikajänne on noin vuoden 2021 loppuun asti. Sillä tähdätään erityisesti **kriisin vaikutusten hahmottamiseen** sekä sellaisten **lyhyen aikavälin toimenpiteiden kokoamiseen**, joilla saadaan lisättyä nopeasti taloudellista toimeliaisuutta, kasvua ja kilpailukykyä äkillisen kriisin jälkeen. Asiakirjan laatiminen auttaa varautumista pandemian uusiin aaltoihin ja mahdollistaa suunnitelman päivittämisen tilanteen kulloinkin vaatimalla tavalla.

Syksyllä 2020 aloitetaan keskipitkän aikavälin maakuntaohjelman 2022–2025 laadintaa, joka valmistuu 2021 loppuun mennessä.

1.4 Laatimisprosessi

Suunnitelma on laadittu virkatyönä tiiviissä yhteistyössä mm. edellä mainitun työryhmän jäsenten edustamien tahojen kanssa. Suunnitelman laatimisesta on tiedotettu Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitukselle 15.6.2020, ja sitä on käsitelty maakuntahallituksessa 21.9.2020. Suunnitelman ensimmäinen versio lähetettiin 30.9.2020 työ- ja elinkeinoministeriölle Etelä-Pohjanmaan alueellisena selviytymissuunnitelmana.

Suunnitelmaa päivitetään maakunnallisen EPKE-työryhmän kokousrytmin mukaan noin kaksi kertaa vuodessa.

2 Tilannekuva

2.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä huomioiden koronakriisin vaikutukset

Etelä-Pohjanmaalla Covid-19-tilanne on pysynyt hallittavana. Varmistettuja tapauksia oli 29.9.2020 70 kpl. Uusia tapauksia on ilmaantunut alkusyksyn aikana, mutta volyymit ovat olleet kohtuullisen vähäiset. Taudin ilmaantuvuus on 25,9, joka on maakunnista tällä hetkellä toiseksi alhaisin (THL). Todennetut tartuntatapaukset ovat keskittyneet Seinäjoelle.

Pienyritysvaltaisessa maakunnassa kriisin vaikutukset ovat olleet nopeita ja voimakkaita. Kriisi on iskenyt voimakkaasti erityisesti palvelusektorille, mutta haasteita on ollut koko toimialakentässä. Syksyn barometrien perusteella näkymä tulevaan on sumuinen ja pk-yritysten arviot suhdannenäkymistä ovat alavireiset. Erityisenä huolenaiheena on teknologiateollisuuden tilanne, sillä tilauskantojen kehitys on pudonnut, mikä luo uhkaa sopeuttamistarpeiden kasvulle.

Työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi keväällä ennennäkemättömällä vauhdilla, mutta kesän myötä tilanne tasaantui. Heinäkuun lopussa työttömiä työnhakijoita oli 8838 henkeä. Määrä kasvoi vuodentakaisesta 2455 henkilöllä, eli 44,1 prosentilla. Kasvusta huomattava osa on aiheutunut lomautusten rajusta lisääntymisestä. Syksyn ja loppuvuoden osalta oletusarvona on, että yritysten sopeuttamistarpeet tulevat kasvamaan, mutta toiveena on, että yritykset pitävät osaavasta työvoimasta kiinni.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu on selvittänyt toukokuussa 2020 koronakriisin vaikutuksia Etelä-Pohjanmaan yritysten liiketoimintaan. Kyselyyn saatiin 163 vastausta. Vastaajista yli 80% kertoi luottavansa siihen, että yritys selviää koronakriisistä. Selvitys on luettavissa seuraavan linkin takaa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/343526/Kettunen_Makipelkola_Katajavirta.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Huomionarvoista on, että ennen koronakriisiä rekrytointiongelmien ja työvoimapulan osalta tilanne oli maakunnassa kärjistynyt. Osaavan työvoiman saatavuus tulee kriisin jälkeenkin olemaan todellinen ongelma koko maakunnan alueella. Jälleenrakennuksen aikana on varmistettava, että talous saadaan kasvuun ja uusia korvaavia työpaikkoja syntymään. Koronakriisi voi vaikuttaa jatkossa Etelä-Pohjanmaan muuttoliikkeeseen myös myönteiseen suuntaan.

Nuorten työttömyys on edelleen merkittävä haaste, ja huolestuttavaa on, että alle 25 v. työttömyys on kasvanut vuoden takaisesta 36,2 prosentilla. Nuorten integroiminen maakuntaan ja työmarkkinoille on tärkeä edistettävä tavoite, sillä maakunnan korkeakoulutustarjonta on verrattain suppea ja aloituspaikkamäärät vähäiset, vaikka Seinäjoen ammattikorkeakoulu saikin 65 lisäaloituspaikkaa tekniikan, liiketalouden ja SOTE-alan koulutuksiin.

Huomiota on kiinnitettävä myös ei-tutkintotavoitteeseen koulutukseen sekä aikuis- ja toisen asteen koulutukseen, joilla on mahdollista saada vaikutuksia nopeammin kuin esimerkiksi korkeakoulutuksen

kehittämisellä. Erilaiset jatkuvan oppimisen mallit, joissa etä-, digi- ja hybridiopetuksella on merkittävä rooli, on otettava haltuun.

Merkittävänä huolenaiheena on kuntien tilanne, sillä taloudenpito on ollut varsin haasteellista jo ennen meneillään olevaa kriisiä. Koronakriisin myötä verokertymien ennakoidaan laskevan huomattavasti, mikä lisää talousahdinkoa ja heikentää tuntuvasti kuntien kykyä toimeenpanna elvytykseen tähtääviä hankkeita ja investointeja.

Viranomaisten ja palveluntuottajien toimintakyky on säilynyt hyvällä tai vähintäänkin kohtuullisella tasolla. Etätöihin on siirrytty joustavasti ja sähköisten palvelujen käyttö on lisääntynyt huomattavasti.

2.2 Keskeisten toimialojen tilanne ja näkymät talouden ja työllisyyden näkökulmista

Elintarviketuotannon (ml. alkutuotanto) osalta kriisin vaikutukset ovat toistaiseksi jääneet kohtuullisen vähäisiksi tai ne tulevat näkymään viiveellä. Pahiten ovat kärsineet tilat, joilla on suoramyyntiä ravintoloille ja suurtalouskeittiölle. Tämä on näkynyt erityisesti ruokaperunaa tuottavilla tiloilla. Markkinat supistuivat merkittävästi, kun ravintolat olivat suljettuina kevään ja alkukesän aikana. Toisin sanoen osa tuottajista on joutunut etsimään vaihtoehtoisia markkinoita, ja tuottajahinnat ovat olleet näillä markkinoilla alhaiset. Kuluttajakäyttäytymisen muutokset ja siirtyminen peruselintarvikkeisiin ovat vähentäneet arvokkaimpien tuoteosien kulutusta, mikä on heijastunut elintarviketeollisuuden kannattavuuteen ja edelleen tuottajahintoihin.

Kausityövoiman saatavuuteen liittyvät haasteet osoittautuivat alueella pienemmiksi kuin alun perin ajateltiin. Ulkomaista työvoimaa pystyttiin jonkin verran korvaamaan kotimaisella työvoimalla, ja maahantulovaatimusten lieventyessä myös ulkomaista työvoimaa saapui alueelle jonkin verran. Kausityövoimaa suurempia haasteita on kuitenkin isoissa tuotantoyksiköissä osaavan ja pysyvän työvoiman saatavuudessa.

Myös turkiselinkeino syklisenä toimialana on suurissa vaikeuksissa. Markkinat sulkeutuivat jo alkuvuonna, kun koronaepidemia alkoi levitä Kiinassa. Fyysinen turkisten huutokauppa peruuntui keväällä, eikä nettihuutokauppaa saatu toimimaan odotetusti. Turkisnahkavarastot ovat merkittävät, ja tuottajat ovat joutuneet pakon edestä sopeuttamaan tuotantoaan vaikeassa tilanteessa. Turkiselinkeino on merkittävä teurastuksen sivujakeiden, ylijäämäkalan, kalastuksen sivutuotteiden ja viljarehun kierrättäjä, joten alan vaikeudet heijastuvat myös rehu- ja elintarvikesektorille.

Teknolוגiateollisuudessa, josta kone- ja metallituoteteollisuus muodostaa 85 % alueen yrityksistä, tilanne on odottava, joskin epävarmuus on kasvanut voimakkaasti. Kone- ja metallituoteteollisuudessa uusien tilausten määrä on Teknolוגiateollisuus ry:n kyselyn mukaan ollut huhti-toukokuussa kolmanneksen vuodentakaista tilannetta matalampi. Teknolוגiateollisuus ry:n syyskuisen koronapulssikyselyn mukaan lähes puolet vastaajista kokee edelleen hiljaisimman ajan olevan edessäpäin, kun ennen kesää näin koki kolmannes vastaajista. Taustalla vaikuttavat kansainvälisen kysynnän ja tarjouspyyntöjen hiipuminen, komponenttipula ja muutokset arvoketjuissa. Keskimäärin tarkasteltuna kriisin vaikutukset ovat tähän

saakka olleet pelättyä lievemmit, koska olemassa olevat tilauskannat ovat olleet kohtuullisen vahvoja. Yritysten väliset erot ovat toki merkittäviä. Suhdannenäkymä on kuitenkin heikentynyt, ja uhkana on, että kriisin vaikutukset alkavat näkyä vahvemmin loppuvuonna ja ensi vuoden alkupuolella.

Rakentamisen osalta tilanteessa ei ole tapahtunut voimakasta muutosta, mutta rakentamisen volyymin ennakoita laskevan ilman tehokkaita suhdannepoliittisia toimia. Maakunnan sisällä rakentamisaktiiviteetti vaihtelee suuresti. Seinäjoella rakentaminen jatkuu varsin vilkkaana. Julkisen rakentamisen haasteena on kuntien heikko taloudellinen tilanne, sillä omia elvytysvaroja ei pääsääntöisesti ole. **Rakennustuoteteollisuudessa** tilanne on samansuuntainen kuin teknologiateollisuudessa, eli olemassa oleva tilauskanta on kannatellut yrityksiä, vaikka sopeuttamistoimiakin on jonkin verran toteutettu. Sahateollisuudessa vienti on vetänyt edelleen, mikä on positiivista.

Palvelusektorin toimijat ovat kärsineet kriisistä eniten, sillä romahtanut kysyntä ja toimeenpannut rajoitukset ovat syöneet liikevaihtoa merkittävästi. Kohtuullisesti sujunut kesäkausi paransi tilannetta, mutta syksyllä etenevä koronan toinen aalto on tuomassa huomattavia vaikeuksia **majoitus- ja ravitsemusalalle** ja **tapahtumatuotannolle**.

Etelä-Pohjanmaalla toteutettiin keväällä 2020 kysely matkailu- ja palvelualan yrityksille sekä tapahtumajärjestäjille. Tavoitteena oli kartoittaa koronakriisin vaikutuksia kuluvan vuoden osalta sekä tulevaisuuden näkymiä. Kyselyn toteutti Seinäjoen ammattikorkeakoulu osana Kumppanuusverkostot matkailuelinkeinon kasvun tukena -hanketta.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/338676/Jarvinen_Jyllila_Janhunen_Koronakyselyn_tulokset.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Osa palvelualan yrityksistä on pystynyt kehittämään ja uudelleen suuntaamaan toimintaansa esimerkiksi verkko- ja noutopalvelujen avulla. Kesän aikana on saatu positiivisiakin signaaleja, mutta näyttää kuitenkin väistämättömältä, että konkurssreja ja yritysten lopettamisia nähdään tulevaisuudessa lisääntyvässä määrin.

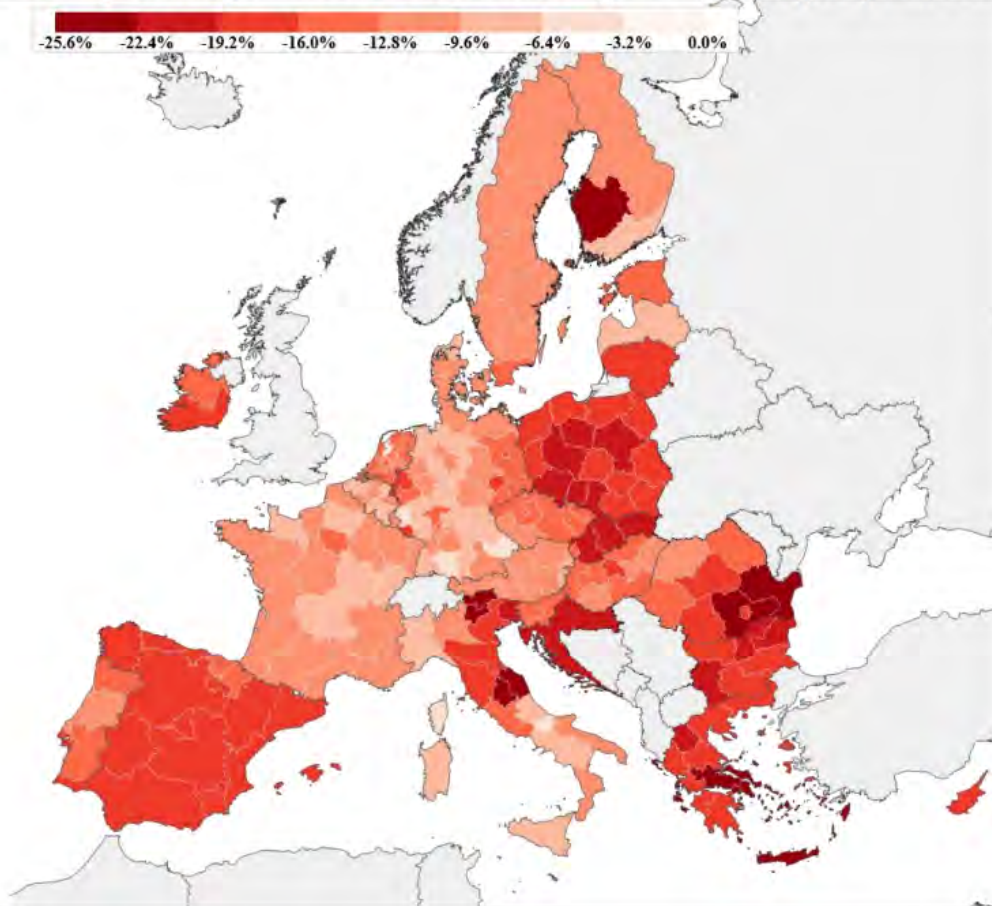
Maakunnalle tärkeiden kesätapahtumien peruuntuminen oli kova isku, sillä niiden suorat ja välilliset vaikutukset aluetalouteen ja työllisyyteen ovat varsin merkittävät. Esimerkiksi Seinäjoella on arvioitu, että alueen tapahtumien taloudellinen vaikuttavuus olisi ollut noin 35-40 milj. € sisältäen perinteisten tapahtumien lisäksi Kuninkuusravit. Tapahtumien peruuntuminen maakunnassa näkyy kausi- ja keikkatyöpaikkojen vähentymisenä sekä kysynnän vähenemisenä koko palvelusektorilla.

Kaupan alalla tilanne on monisyinen. Päivittäistavarakauppa ei ole kokenut merkittäviä muutoksia, vaikka asiointissa on tapahtunut muutoksia. Peruselintarvikkeiden kulutus kotitalouksissa on kasvanut. Erikois- ja kivijalkakauppa ovat kärsineet kriisistä eniten, mikä saattaa johtaa yritysten lopettamiin ja konkurssihin. Rajoitusten lieventämisen myötä vilkastumista on tapahtunut, mikä on tuonut helpotusta tilanteeseen ja valaa uskoa tulevaan.

Koronapandemian vaikutukset iskevät monilta osin tasaisesti kaikkiin maihin. Joint Research Centre (JRC) on kuitenkin ennakoitunut, että koronapandemian vaikutukset voivat kohdistua epäsymmetrisesti eri alueisiin Euroopassa (ks. kuvio seuraavalla sivulla). Länsi-Suomi on yhdessä Italian sekä Romanian ja Kreikan joidenkin osien kanssa kaikkein eniten kärsivien alueiden joukossa. Länsi-Suomen vientivetoisuus on tässä yksi merkittävä tekijä. Etelä-Pohjanmaan suora vienti on matala, mutta maakunnan alihankintapainotteinen

teollisuus on vahvasti riippuvainen tuotteiden loppukysynnästä. Häiriöt kansainvälisissä arvoketjuissa ja viennin vähentyminen iskevät tuntuvasti myös Etelä-Pohjanmaan maakuntaan.

Chart 2: GDP impact at regional NUTS 2 level excluding the impact of policy measures

Source: JRC

Note: The analysis is carried out using the RHOMOLO macroeconomic framework, a numerical-spatial general equilibrium model based on regional account data and a set of fully observed bilateral final and intermediate shipments consistent with the national accounts. The economic disturbances implemented in RHOMOLO are consistent with the 2020 Spring Forecast.

3 Toimenpiteet kriisistä nousemiseksi ja mahdollisuuksien hyödyntämiseksi

3.1 Yritysten toimintaedellytysten turvaaminen ja toiminnan uudistaminen

1. Yrityskentän proaktiivinen ”perkaaminen”

Jatkuvana prosessina on koottava tilannetietoa yrityksistä, jotta voidaan suunnitella tarvittavia kehittämistoimia. Tärkeää on myös rakentaa tulevaisuudenuskoa ja luoda edellytyksiä vertaistuen ja hyvien esimerkkien levittämiseksi.

Toimenpiteet:

- Yhteisen yleisen tilannekuvan ylläpitäminen maakunnassa: koronaryhmän kokoontuminen jatkossakin ja itsearviointien tekeminen tähän mennessä kertyneistä opeista.
- Kriisiyritysten tunnistaminen yrityspalvelutoimijoiden yhteistyönä.
- Yritysten palvelutarpeiden aktiivinen kartoittaminen.
- Yrityspalvelujen markkinointi verkostoyhteistyönä, esim. toimialakohtaiset kampanjat ja webinaarit.
- Onnistumisista ja hyödynnetyistä mahdollisuuksista tiedottaminen eri verkostoissa; on erittäin tärkeää, että yritykset saataisiin pitämään kiinni kehittämistoimistaan koronahaasteista huolimatta.
- Toiminta- ja seurantatutkimusten toteuttaminen eri toimialojen yrityksissä niiden sopeutumisessa, liiketoiminnan uudistamisessa ja uusien liiketoimintamallien kehittämisessä koronakriisin aikana ja jälkeen.

2. Yritysten kehittämisrahoituksen jatkuvuuden varmistaminen

Yrityksissä on tehty koronatuen turvin tilanneanalyysseja ja suunniteltu kehittämistoimia. Kriisituista käytetyimmät ovat olleet Business Finlandin ja ELY-keskusten kehittämiseen liittyvät tuet sekä yksinyrittäjätuki ja yrittäjän väliaikainen työttömyysturva. Tosin yksinyrittäjien koronatuesta suuri osa Etelä-Pohjanmaalla on (tilanne elokuu lopussa) vielä käyttämättä, sillä esimerkiksi liikevaihdon putoamiseen liittyvät tuen myöntämiskriteerit ovat melko vaativat tai ainakin niiden osoittaminen on monissa tapauksissa haastavaa. Lisäksi merkittävä osa yksinyrittäjistä harjoittaa yritystoimintaa sivutoimisesti.

Lomautuksiin liittyvien yhteistoimintaneuvotteluajkojen ja lomautusilmoitusajan lyhentäminen on ollut pk-yrityksille tärkeä keino toiminnan ja työpaikkojen turvaamiseksi. Työaikajoustot ja määräaikainen palkkatuki olisivat PK-yritysbarometrin ennakkotietojen mukaan tärkeä apu lyhyellä aikavälillä.

Tilannekuvaa yrityksissä on päivitettävä koronatilanteen eri vaiheissa ja kriisin jälkeen. On tärkeää varmistaa, että kehittäminen ei pysähdy epidemian liennettyä. Kriisin myötä tehtyjen toiminnan uudistamissuunnitelmien toimeenpano on turvattava siten, että tunnistettuja kehittämistoimia kyetään viemään eteenpäin. Tuet on kohdennettava niin, että niillä pelastetaan muilta osin terveitä yrityksiä ja kompensoidaan koronan aiheuttamia menetyksiä. Entistäkin oleellisempaa on omistajanvaihdosten edistäminen, sillä koronakriisi tuo lisää yrityksiä myyntiin ja myyntihinnat saattavat pudota. Näistä yrityksistä tulee saada siirrettyä uusille omistajille terveitä liiketoimintoja.

Erityisen tärkeää on turvata kansalliset ja rakennerahoituksen tuet tilanteessa, jossa nykyisen EU-rahoituskauden varat on Etelä-Pohjanmaalla jo pitkälti käytetty. Tarpeet on huomioitava nykyisen rakennerahasto-ohjelman uudelleenbudjetoinnissa ja EU:n elpymisvälineen (REACT EU) varojen kohdentamisessa. Yrityksen kehittämisavustuksessa investointien tukitasoa tulisi voida nostaa (tällä hetkellä se on pienille yrityksille enintään 20 % ja keskisuurille enintään 10 %).

Lisäksi esimerkiksi maaseuturahaston yritysryhmähankkeissa ja Business Finlandin hankerahoituksessa edellytettävän yksityisen rahoituksen osuutta tulee voida laskea alemmaksi.

Toimenpiteet:

- PK-yritysten tuotannon tai palveluiden uudelleen suuntaaminen, laajentaminen tms. uudistava kehittäminen. Kasvuun ja uudistamiseen kannustaminen.
- Globaalien arvoketjujen häiriötilanteista aiheutuvien riskien minimointi ja mahdollisuuksien hyödyntäminen (esim. ”työn kotiuttaminen”).
- Digitalisaation vahvistaminen ja uusien toimintamallien luominen palvelujen tuotannossa/viennissä, digitaalinen etäasiakaspalvelun kehittäminen, etävalvontaratkaisujen kehittäminen, XR- eli virtuaaliteknologian kehittäminen valmistavissa yrityksissä sekä näihin liittyvän osaamisen kasvattaminen.
- Yritysten oman liiketoiminnan ilmastovaikutusten tunnistaminen ja niiden vähentämisen keinovalikoiman tarkoituksenmukainen käyttöönotto.
- Vastuullisuusajattelun kehittäminen yrityksissä sekä kestävän kehityksen ja ilmastovaikutusten hillitsemistoimien luomien mahdollisuuksien hyödyntäminen.
- Myynnin ja markkinoinnin virittäminen, tuotteistaminen ja palveluliiketoiminta, johtaminen ja hallitustyö, hankintaosaamisen ja osto-osaamisen nostaminen esimerkiksi kehittämishankkeiden resursseilla.
- Elvytysvaiheessa etenkin elintarvikesektorilla biotalouden, kestävyys ja huoltovarmuuden näkökulmien painottaminen. Biotalous elinkeinot ovat Suomessa ekologisesti ja eettisesti maailmanmittakaavassa mallikelpoisia. Ne tarjoavat myös hyviä ratkaisuja ilmasto- ja ympäristökysymyksiin, minkä vuoksi erilaisten kehittämishankkeiden sisältöjen kehittämistä tulee kannustaa näihin suuntiin.

3. Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen

Alkutuotannossa on huolehdittava, että tilojen rakennekehitys ja investoinnit eivät pysähdy epidemian liennettyä ja rahoituskausien taitteessa. Maatalouden investointien ja nuorten viljelijöiden aloitustukien rahoituksen riittävyyden varmistaminen siirtymäkautena ja edelleen siltana uudelle CAP-rahoituskaudelle on turvattava. Tuet tulee kohdentaa siten, että vaikuttavuus

maatalouden kannattavuuden parantamiseen ja yrittäjätulon lisäämiseen on mahdollisimman hyvä. Rahoitusta tulee ohjata myös tuotannon tehostamiseen, eläinten hyvinvointiin ja töiden helpottamista tukeviin ratkaisuihin. Rahoituksen suuntaamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota ilmastonmuutoksen hillintään, kestävän kehityksen edistämiseen ja tuotannon vastuullisuuteen. Maataloustuottajat ovat ilmastomuutoksen torjunnassa etulinjassa. Maatalous ja maatalouden energiankulutus muodostavat merkittävän osan kasvihuonekaasujen kokonaispäästöistä Suomessa, mutta alkutuotannolla on huomattava rooli myös hiilensidonnassa.

Etelä-Pohjanmaalla on viime vuosina investoitu maatalouteen huomattavan paljon. Mittavia tuotantorakennusinvestointeja toteuttaneet tilat ovat velkaantuneita ja siten erityisen haavoittuvaisia mm. tuottajahintojen vaihteluille. Investointeja toteuttaneet viljelijät ovat usein nuoria viljelijöitä, joiden varassa kotimainen ruuantuotanto tulevaisuudessa on. Käytössä tulee olla nykyistä parempia välineitä, joilla tilapäisissä maksuvalmiusongelmissa olevat, mutta muutoin kannattavan toiminnan edellytykset omaavat tilakokonaisuudet voidaan auttaa kriisin yli.

Viljelijätukijärjestelmä säilyy nykyisellään siirtymäkauden aikana. Tämä tuo kaivattua vakautta tukipolitiikkaan ja antaa tiloille mahdollisuuden varautua ajoissa CAP:n tuomiin tukijärjestelmämuutoksiin.

Turkiselinkeinolla on Etelä-Pohjanmaalla merkittävä elinkeinollinen ja työllistävä vaikutus (19,3 % turkistiloista ja 21,7% myynnin arvosta). Turkiseläinkasvatuksella on huomattava vaikutus myös kuntien verotuloihin. Etelä-Pohjanmaalla kaikkein suurin merkitys kuntatalouteen on Evijärvellä (10,6 %), mikä on samalla toiseksi suurin koko maassa. Turkisala on suhdanneherkkä, ja vientituotteena sillä on myös kansantaloudellisesti merkittävää potentiaalia. Kiina on suuri turkisten tuottaja, ostaja ja jatkojalostaja. Turkisten myynti ajautuikin koronaviruksen takia täyteen pysähdykseen jo siinä vaiheessa, kun virus levisi Kiinassa tammi-maaliskuussa 2020. Koronaviruksen aiheuttamat liikkumisrajoitukset ja talouden pysähtyminen niin Kiinassa kuin muualla maailmassa johtivat Saga Furs Oyj:n maaliskuun huutokaupan peruuntumisen kokonaan. Netti huutokaupan myyntiprosentit jäivät heikoiksi, eikä syksyn huutokauppaan tuonut helpotusta tarhaajien taloudelliseen tilanteeseen. Nahkoja on varastoissa merkittäviä määriä.

Alkutuotannon väliaikaisen tuen saajat ovatkin olleet Etelä-Pohjanmaalla pääosin turkistarhoja. Tuen hakijoilla on ollut huomattavan paljon enemmän tukeen oikeuttavia kustannuksia, kuin mitä maksimituen 10 000 euron saamiseen tarvittiin.

Toimenpiteet:

- Maatalouden investointirahoituksen riittävyyden varmistaminen ja tukikohteiden priorisointi
- Digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen.
- Maatalouden riskien hallinnan välineiden uudistaminen ja kehittäminen.
- Lannan ravinteiden kierrätyksen edistäminen ja lannan prosessointi.
- Turvemaiden kasvihuonekaasujen päästöjen vähentäminen.
- Kivennäismaiden hiilensidonnassa lisääminen.
- Uusiutuvan energian ratkaisut.

4. Talouden alueelliset elvytystoimet ja kotimaisen kysynnän aktivoiminen

Kunnat ovat koronakriisin aikana tehostaneet omaa elinkeinotyötään ja mm. toteuttaneet räätälöityjä ratkaisuja yritysten akuutista tilanteesta selviämiseksi (esim. erilaisin määräaikaisin vuokrahelpotuksin).

Elvytys- ja jälleenrakennusvaiheessa tärkeää on paikallisten yrittäjien palvelujen käyttö ja esimerkiksi matkailusektorilla kotimaiseen matkailuun panostaminen. Julkiset hankinnat ovat yritysten ja kuntien elinvoimaan merkittävästi vaikuttavia työkaluja.

Toimenpiteet:

- Julkisten hankintojen toimintamallien uudistaminen: kilpailutuksia tulee tehdä siten, että maakunnan omilla yrityksillä on mahdollisuudet menestyä (esim. pilkkomalla kilpailutuksia järkeviin kokonaisuuksiin). Ruokasektorin osalta julkisen sektorin kilpailutuksissa tulee painottaa sitä, että valittavan tuotteen vähimmäisvaatimuksena on oltava kotimaiselle tuotannollemme asetetut laatu- ja jäljitettävyyshormit.
- Lähiruoan ja -palvelujen edistäminen maakunnallisessa päätöksenteossa kaikin mahdollisin toimin.
- Lähipalvelujen hyödyntämisen puolesta kampanjoiminen ja yksityistalouksien kannustaminen paikallisten palveluiden käyttäjiksi.
- Taiteen ja kulttuurin vahvistaminen ja sitominen yhteiskunnan elpymisen kannalta olennaisiin rakenteisiin sekä toimenpiteisiin.
- Palvelusetelien käyttöönotto mahdollisimman laajasti mm. kuntien ja kuntayhtymien sote-palvelutuotannossa.

5. Uuden yritystoiminnan tukeminen

Kevyt- ja sivutoimiyrittäjyyteen liittyvien palveluiden (esim. yrityspalvelukeskus, Uusyrityskeskus) kysyntä on kasvanut. Uusyrityskeskus ja TE-toimisto ovat järjestäneet näihin liittyviä infotilaisuuksia, ja osallistujamäärä on koronakriisin myötä kasvanut. Tarve informaatiolle on koko alueella, ja verkossa toteutettuna osallistuminen on mahdollista kauempaakin. Myös muut yritysten perustajat huomioidaan entiseen tapaan. TE-toimisto ja ELY-keskus hankkivat yrittäjävalmennusta, ja yhteistyössä Uusyrityskeskuksen kautta järjestetään yrityksen perustamisinfoja.

Starttirahan enimmäiskesto on pidennetty väliaikaisesti 12 kuukaudesta 18 kuukauteen. Lakimuutoksella on turvattu starttirahaa saavien yrittäjien mahdollisuus yritystoiminnan käynnistämiseen ja vakiinnuttamiseen koronapandemiasta huolimatta. Hallitus on esittänyt, että pidennyksen voimassaoloa jatkettaisiin vuoden 2021 loppuun saakka. Starttirahaa voitaisiin siten myöntää yhteensä enintään 18 kuukauden ajalle, kun starttirahakausi on alkanut vuoden 2020 loppuun mennessä.

Omistajanvaihdoksiin liittyen yrittäjägallupissa on tullut esiin, että olisi tärkeä tunnistaa sellaiset omistajanvaihdosta tai toiminnan alasajoa suunnittelevat yritykset, joilla on ollut kannattavan toiminnan edellytykset ennen koronaa, jotka edustavat jotain erityisosaamista, ovat

paikkakuntansa/alueensa työnantajayrityksiä ja/tai alueen kärkitoimialojen verkostoyrityksiä tms. ja joilla on nähtävissä jatkossakin kannattavan toiminnan edellytykset. Ostajia ja toiminnan kehittäjiä on liikkeellä samaan aikaan. Näiden yrittäjien / yritysten kannustamista toiminnan jatkamiseen ja samanaikaisesti yritysten aktiivista myyntivalmistelua / myyntiä tulisi jatkaa. Toimivan markkinan ylläpito on kaikkien yhteinen etu, sillä maakunnassa tarvitaan kasvavia ja kasvuhakuisia PK-yrityksiä koronan jälkeen vielä enemmän kuin ennen kriisiä.

Toimenpiteet:

- Sivutoimi- ja kevytyrittäjyyden edellytysten parantaminen
 - lisäämällä tietoa näistä mahdollisuuksista
 - työttömyysturvalainsäädäntöä muuttamalla, jotta ihmisten palkkatyö-yrittäjyys-työttömyysjaksojen vaihtelut olisivat jatkossa sujuvampia niin byrokratian kuin ihmisten toimeentulon kannalta. Tämä teema tulisi saada sosiaaliturvan uudistuskomitean työlistalle.
- Yritysten omistajanvaihdosneuvonnan aktiivinen jatkaminen koronasta huolimatta.

6. Pankkien lainanhoitojoustosta ja vakavaraisuudesta huolehtiminen

Euroalueen pankkisääntelyssä on ristiriitaista se, että EKP laittaa rahaa liikkeelle ennätysellisiä määriä (jo ennen korona-aikaakin) ja samaan aikaan rajoittaa sääntelyllään pankkien mahdollisuuksia luotottaa yritysasiakkaita.

Vakavaraisuutta kiristävät toimet luovat rajoitteita. Yritysrahoituksen vakavaraisuusvaade eli riskipaino on sääntelyn myötä kasvanut merkittävästi. Jotta pankin vakavaraisuus säilyisi edes samalla tasolla yritysrahoituksen jälkeen, on luotoista perittävä yhä kovempia marginaaleja. Mitä korkeampi yrityksen rating on, sitä suurempi vakavaraisuusvaade sen luottottamisesta syntyy. Tämä näkyy yritykselle korkeampana lainan marginaalina.

Myös lainanhoitojoustot vaikuttavat pankin vakavaraisuuteen ja tulokseen. Kun korkeammassa ratingluokassa olevalle yritykselle myönnetään lainanhoitojoustona lainan lyhennysvapaata, se heikentää yrityksen luoton luokitusta. Samalla heikompi luokitus johtaa vakavaraisuusvaateen kasvuun. Peräkkäiset lainanhoitojoustot ovat kaikkein pahimpia: silloin paremmankin yrityksen luotto ajautuu ns. ongelmaluottoihin, mistä seuraa automaattista alaskirjausta eli tuloksesta tehdään luottotappiovarausta. Tämän varauksen määrä tulee yhtä suurena, oli luotolla kattavat vakuudet tai ei vakuuksia ollenkaan. Kyseessä ei siis ole tosiasiallinen riskin kasvu vaan laskennallinen arvonalennus.

Jos yhtä aikaa sääntelyllä viedään vakavaraisuutta ja tulosta, on pankkien pakko hillitä yritysrahoitustaan. On ymmärrettävää, että pankkitoiminta vaatii sääntelynsä, joka rajoittaa riskin ottamista. On kuitenkin tunnistettava sen järkevät rajat. Suomi tarvitsee toimivaa yritysrahoitusmarkkinaa.

Toimenpiteet:

- Pankkitoiminnan sääntelyn lieventäminen yritysten rahoitusmarkkinoiden turvaamiseksi.

3.2 Kestävä liikenne ja ympäristö, ml. laajakaistainfrastrukturi ja Seinäjoki Smart Station

Julkisia investointeja on välttämätöntä aikaistaa ja kasvattaa, jotta voidaan tukea työllisyyttä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Tie- ja raideverkoston kehittäminen on investointi tulevaisuuteen. Yli 100 megabitin kiinteän laajakaistan saatavuudessa Etelä-Pohjanmaa on maakuntien keskinäisessä vertailussa viimeisenä.

Ekologinen jälleenrakennus ja vihreään kasvuun liittyvät investoinnit pystyvät osaltaan vahvistamaan työllisyyttä ja paikallisyhteisöjen elinvoimaa.

- **Nopeasti toteutettavissa olevat liikenneinvestointikohteet**

1. Valtatien 3 kehittäminen (18 milj. €)
 - Vt 3 ja vt 19 risteys Jalasjärvellä (8 milj. €)
 - Vt 3 ohituskaistat: Rajala ja Koskue (10 milj. €)
2. Seututien 661 Kauhajoki – Isojoki kunnostuksen loppuun saattaminen (9 milj. €)
3. Alavuden puuterminalin kunnostus (1,5 milj. €)
4. Alemman asteen tieverkon kunnostukset (5 milj. €)
5. Seinäjoen lentoaseman rahtilogistiikkakeskuksen rakennus- ja infrastruktuuri-investoinnit (noin 1-2 milj. €)
 - Hallirakennukset dronelogistiikan tarpeisiin
6. Ekologisen mallilentokentän teknologiapilotoinnit ja niihin liittyvät investoinnit (noin 10 milj. €)
 - Sähkölentoja tukevan asema- ja sähköinfrastruktuurin kehittäminen Seinäjoen lentoasemalle (2 milj. €)
 - Latausinfra (2 x 2MW laturia), sähkönsiirtokapasiteetin nostaminen, lähestymisjärjestelmät

- **Suunnitteluvalmiuden kohottaminen muissa tärkeissä tulevaisuuden väylähankkeissa**

1. Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä -liikennekäytävän yhteysvälitarkastelu (0,1 milj. €)
2. Vt 19 Seinäjoki-Lapua tiesuunnitelma 2+2 (0,6 milj. €)
3. Vt 18 Seinäjoen itäinen ohikulkutie – Pultra, esiselvitys (0,1 milj. €)
4. Suupohjan radan suunnittelu (1,3 milj. €)
5. Seinäjoki-Jyväskylä -radan sähköistyksen suunnittelu (2,5 milj. €)
6. Seinäjoki-Tampere -kaksoisraiteen suunnittelun käynnistäminen (10 milj. €)
7. Mt 711 parantamisen suunnittelu Ruona-Alajärvi (1 me)

- **Laajakaistarakentamisen tuki**

Nopean kiinteän laajakaistan saatavuus on maakunnista kaikkein heikoin Etelä-Pohjanmaalla. Kansallisen laajakaistarakentamisen tuki ja tukiehtojen järkevöittäminen on olennaisen tärkeää. Maaseutuohjelman tukimahdollisuuksiin sekä uuden JTF-rahaston sisältöihin tulee kuulua laajakaistarakentamista tukevia rahoitusmuotoja. Etelä-Pohjanmaalla rahoitustarve on arviolta yhteensä noin 30 me.

- **Seinäjoki Smart Station: Seinäjoen asemanseudun investointipaketti**

- o Seinäjoen ratapihan muutokset (yht. 65,7 milj. €):
 - Seinäjoen henkilöratapihan muutokset 30,1 milj.€.
 - Roveksen uusi tavararatapiha ja logistiikkakeskus 23,1 milj.€.
 - Yhdysraide pääradan ja Haapamäen radan välillä 12,5 milj. €.
- o Seinäjoen uusi puunlastaustermiinaali (Rahkola) metsäteollisuuden kasvavaan puunkuljetustarpeeseen (9,7 milj. €).
- o Uusi aseman alikulku palvelemaan raideliikennettä, uutta kylpyläaluetta sekä yhdistämään keskustan ja Pohjan kaupunginosat (11,5 milj. €).
- o Uusi 550-paikkainen pysäköintitalo palvelemaan liityntäpysäköintiä ja asema-alueen työpaikkakeskittymää (12 milj. €).
- o Asemanalueen uudet liikennejärjestelyt (4,9 milj. €).
- o Pajuluoman kunnostus ja puhdistus ja haitallisten ympäristövaikutusten minimointi (3 milj. €).
- o Raideliikenteen tietoliikenneverkkojen sekä turvalaitteiden uudelleenjärjestelyt Asemakorttelien alueella (7 milj. €).
- o Matkaketjujen sujuvuuden ja toimivuuden kehittäminen (kauko- ja paikallisliikenteen busseille tarvittava uusi laiturialue junalaitureiden läheisyydessä) (3 milj. €).

- **METSO –ohjelman täydennys**

- o Etelä-Pohjanmaan metsien suojelu on jäämässä jälkeen tavoitteistaan. Vihreän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi vapaaehtoista suojelua on mahdollisuus lisätä merkittävästi. Arvioitu rahoitustarve on noin 2 me.

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF, kts. myös luku 5) tukea on voitava kohdentaa investointien rahoittamiseen.

3.3 Aktiivinen työvoimapolitiikka

Alueellisen työvoimapolitiikan keskiössä on koko maakunnan kattava aktiivinen työvoimapolitiikka, joka tähtää korkeaan työllisyysasteeseen, nopeaan työllistymiseen ja pitkittyvän työttömyyden ehkäisyyn. Vuonna 2021 käynnistyvät työllisyyden kuntakokeilut (Seinäjoki, Ilmajoki) sekä seutukaupunkien kuntakokeilu (7 kuntaa) ovat jatkossa keskeinen osa työvoima- ja yrityspalvelujen toteutusta alueella. Kokeiluihin ohjataan kokeilualueilla ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja

kaikki maahanmuuttajat, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapaikatuissa hankealueiden TE-toimistoissa.

Korkean työttömyyden aikana aktiivisten työvoimapaiktuitten rooli korostuu. TE-paikuitten markkinointikampanja aloitettiin keväällä 2020. Kampanjan tarkoituksena on kehittää uudenlaisia markkinointiratkaisuja ja hyödyntää sähköisiä kanavia asiakkaiden tavoittamiseksi. Kampanjaa toteutetaan yhteistyössä palveluntuottajien ja koulutusorganisaatioiden kanssa. Kampanjan avulla tehdään kumppanuusyhteistyö ja sen hyödyt näkyviksi.

Työvoimapaiktuitten ja erityisesti työvoimakoulutuksia on runsaasti tarjolla. Paiktuitalikoima on jo nykyisellään kattava ja paiktuitten ovat joustavia, jolloin mm. koulutusratkaisujen ja -polkujen räätälöinti on mahdollista.

Ennen koronakriisiä osaavan työvoiman saatavuuden osalta tilanne oli maakunnassa kärkeistynyt. Kun koronatilanne alkaa normalisoitua, on selvää, että työvoimapaikla tulee jälleen olemaan todellinen ongelma koko maakunnan alueella. Nyt olisikin panostettava muualla ”liikkuvan” ja tilapäisesti vailla työtä olevan työvoiman saamiseen maakunnan alueelle esimerkiksi markkinoimalla maakunnan työ- ja asumismahdollisuuksia.

Teknologiaateollisuuden työvoimatarpeen turvaamiseksi on luotu erillinen yhteistyöverkosto, jossa ovat jäseninä mm. ELY-keskus, TE-toimisto, Teknologiaateollisuus ry, SeAMK, Sedu ja JAMI. Verkosto on toteuttamassa erilaisia markkinointikampanjoita teknologiaateollisuuden monipuolisista koulutusmahdollisuuksista. Verkossa toteutettavissa tilaisuuksissa on mukana myös alan työnantajat kertomassa alan työmahdollisuuksista ja osaamistarpeista. Käynnissä on VeTek - Vetoa tekniikan aloille -ESR-hanke, joka on sisarhankkeineen yli 600 000 euron hanke teknologia-alojen vetovoiman lisäämiseksi. Päähakija on Sedu, mutta SeAMK on myös mukana.

SeAMK aloittaa syksyllä 2021 tieto- ja viestintätekniikan insinöörien koulutuksen, mikä on merkittävä asia koko maakunnan menestymisen ja kehittymisen kannalta.

Toimenpiteet:

- Teemoittaisten ja kohderyhmäkohtaisten tilaisuuksien järjestäminen työnhakija-asiakkaille monikanavaisesti (esim. Teams, MessiLive ja erilaisia webinaareja) jatkossakin. Viestintä kytketään entistä kiinteämmin osaksi palveluohjausta:
 - Työnhakijoiden infot ja palvelusparraukset
 - Työvoimakoulutusten täsmäinfot ja toimialakohtaiset infot
 - Muutosturvapaiktuitten
 - Paiktuwebinaarit – paiktuutietoisuudesta tukea oman paiktuutarpeen tunnistamiseen
- Uusien innovatiivisten paiktuitten kehittäminen yhteistyössä TE-toimiston ja kuntakokeilujen kanssa. Tiiviin yhteistyön jatkaminen paiktuuntuottajien ja koulutusorganisaatioiden kanssa.
- TE-toimiston asiakkaiden osaamisen kehittämisen mahdollistaminen paiktuitten poluttamisen kautta.

- Osaamis- ja ammattitaidon kartoitustyökalujen laaja käyttöönotto.
- ESR-hankkeiden ja kansallisten työvoimapolitiittisten hankkeiden yhteistyön jatkaminen, jotta voidaan kehittää vaikuttavuutta ja uusia toimintatapoja.
- Monialaisen asiakaspalveluyhteistyön jatkaminen kuntien, Kelan, sotepalvelujen ja TE-hallinnon kanssa.
- Työvoimapolitiittisten toimien suuntaaminen tehokkaasti erityisesti nuorten työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemiseksi.
- Työvoiman saatavuuden turvaaminen kehittämällä palveluja myös kohderyhmittäin, esimerkiksi:
 - Ulkomaisen työvoiman tilanne/tarve eri toimialoilla
 - Nuorten työllistymiseen liittyvät tukikampanjat
 - Ohjaamot mukaan tiiviimmin rekrytointiyhteistyöhön
 - Osatyökykyisten palvelujen tehostaminen
 - Asiantuntijoiden/toimihenkilöiden/korkeastikoulutettujen tehostetut täydennyskoulutukset

3.4 Osaaminen ja koulutus

Koronapandemian vaikutukset lisäävät tarvetta nopeaan ja joustavaan reagointiin sekä ennakointiin ja varautumiseen. Kriisin erityisesti nuoriin kohdistuvien haitallisten vaikutusten torjumiseksi koulutustarjontaa on kasvatettava etenkin osaajapulaa potevilla aloilla, kuten ICT- ja SOTE-aloilla sekä tekniikan aloilla.

Maakunnan innovaatioekosysteemiä on vahvistettava niin aineellisten kuin aineettomienkin investointien avulla.

Koronakriisi on käytännössä pakottanut kaikki koulutuksen tarjoajat ottamaan ison digiloikan. Toimintakäytänteitä ja -malleja on ollut pakko muuttaa, ja on selvää, että osa uusista käytänteistä on tullut jäädäkseen.

EU-rahoitusta on hyödynnettävä entistä intensiivisemmin. Kansainvälisiin verkostoihin pääsy tulee entistä tärkeämmäksi, ja kullakin E-P:n painoalalla ja älykkään erikoistumisen strategisilla painoaloilla pitää olla kytkös parhaisiin mahdollisiin kansainvälisiin verkostoihin (esim. eDIH ja ruoka-alan verkostot). Esimerkiksi Green Deal, Digital Europe, COSME (matkailu) ja Erasmus+ ovat hyviä mahdollisuuksia Etelä-Pohjanmaalle.

Toimenpiteet:

- Kaikkia opintoja ei ole mahdollista tai järkevää normaalioloissa toteuttaa verkko-opetuksena, mutta on systemaattisesti käytävä eri koulutusalat läpi ja suunniteltava, mitkä osiot on järkevää toteuttaa lähiopetuksena ja mitkä verkko-opetuksena.
- Varautuminen siihen, että jatkossa opiskelu tulee olemaan monimuotoista ”hybridiopiskelua”. Opiskelijoiden ja kouluttajien valmiuksia on kehitettävä

jatkuvasti. On huolehdittava vaatimusten mukaisesta laitekannasta ja panostettava erilaisin kehittämisprojektein esim. lisätyn todellisuuden oppimisympäristöihin.

- Määrätietoinen verkko-opetuksen kehittämiseen ja sen pedagogiseen muotoiluun panostaminen. e-Koulutuksen tarjoamisessa on mahdollisuutensa mutta myös vaaransa (palveluiden ja tuotteiden täytyy olla kunnossa).
- Ohjausosaamiseen panostaminen. Huomiota on kiinnitettävä myös jatkuvan oppimisen ohjausosaamiseen eli siihen, miten työelämässä olevia tai työmarkkinoiden ulkopuolella olevia voidaan paremmin ohjata avoimiin opintoihin ja muihin jatkuvan oppimisen muotoihin.
- Virtuaalisiin kv-vaihtoihin panostaminen fyysisen liikkuvuuden sijaan ja rinnalla. Matkustuksen palautumisesta ei ole tietoa, ja muutoinkin virtuaaliset vaihtomahdollisuudet tarjoavat kansainvälistymismahdollisuuden suuremmalle määrälle opiskelijoita.
- Työ- ja elinkeinoelämää sekä urakehitystä tukevia korkeakoulupolkuja, täydennyskoulutusta ja ei-tutkintotavoitteista koulutusta on kehitettävä, jotta kyetään vastaamaan joustavasti ja tehokkaasti tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Jatkuva oppiminen on tehtävä aidosti mahdolliseksi.
- Korkeakoulujen tutkintomäärien lisääminen, missä on huomioitava alueellinen tasapaino ja elinkeinoelämän tarpeet. Etelä-Pohjanmaan koulutustarjontaa on kasvatettava erityisesti osaajapulaa potevilla aloilla, kuten ICT- ja SOTE-aloilla sekä tekniikan aloilla.
- Toisen asteen koulutuksen resursseja on kasvatettava ja turvattava koulutuksen saavutettavuus. Ammatillisen koulutuksen rahoitusta on lisättävä.
- Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan kasvun edellytysten parantaminen, esimerkkeinä korkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen t&k-toimintaan liittyvät laboratorioympäristöt sekä oppilaitosten ja yritysten t&k-toimintaa yhteen sitovat demonstraatio- ja pilottiympäristöt. Kehittämiseen tarvitaan mm. aluekehitysvaroja.

4 Seinäjoen ekosysteemisopimus

4.1 Tavoitteet ja sisältö

Hallitusohjelmassa tavoiteltujen TKI-panostusten saavuttamiseksi Suomessa on vahvistettava ja levennettävä osaamiskärkiä sekä lisättävä toimenpiteiden vaikuttavuutta. Tähän tavoitteeseen liittyvät yliopisto- ja yliopistokeskuskaupunkien kanssa laadittavat ekosysteemisopimukset julkisen ja yksityisen TKI-rahoituksen strategisesta kohdentamisesta. Ekosysteemisopimukset ovat osa hallituksen toimia, joilla Suomesta halutaan luoda vuoteen 2030 mennessä maailman toimivin kokeilu- ja innovaatioympäristö. Ekosysteemisopimusten kantavana ideana ovat innovatiiviset ja edelläkävijyyttä tavoittelevat kaupungit, jotka omien vahvuuksien pohjalta hyödyntävät digitalisaation, uusien teknologioiden ja hiilineutraaliuden tuomia mahdollisuuksia ja siten vauhdittavat elinkeinoelämän uudistumista ja kestävästä kaupunkia.

Seinäjoen innovaatiotoimintaa vahvistava ekosysteemikokonaisuus vuosille 2020–2027 on nimeltään ÄLYKÄS VIHREÄ KASVU. Sen strategisen tason kehittämisen painopisteitä on kaksi: 1) Ruokaekosysteemin kestävä uudistuminen ja 2) Älykkäästi uudistuva teollisuus. Seinäjoen ekosysteemisopimus perustuu alueellisiin vahvuuksiin, joita ovat mm. vahva yrittäjyyden perinne, monialainen ja laajasti verkottunut korkeakoulutoiminta sekä tiivis yhteistoiminta eri osapuolten kesken.

Ensimmäisen strategisen painopisteen tavoitteena on uudistaa alueen ruokaekosysteemi kestävästi uudelle kansainväliselle tasolle yritysten vahvuudet, investoinnit, alan kestävyysmuutos ja digitalisaatio kasvun lähteenä huomioiden.

Toisen strategisen painopisteen tavoitteena on alueen nousevan valmistavan teollisuuden automaation ja digitalisaation vahvistaminen ja toimintaedellytysten kehittäminen sekä alan uuden kansainvälisen liiketoiminnan ja liiketoimintamallien synnyttäminen.

Alla on kuvattu kokonaisuus tiiviisti kaavion avulla:

4.2 Rahoitus

Ekosysteemisopimusten käynnistysvaiheen perusrahoitukseen tultaneen ohjaamaan kansallista alueiden kehittämisen rahoitusta (ns. AKKE-rahoitus). Uuden EU-ohjelmakauden käynnistyttyä alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta tullaan osoittamaan vähintään 6 % EAKR-rahoituksesta kaupunkien ekosysteemisopimusten koordinaatio- ja aktivaatiotoimintaan. EAKR-kaupunkikehittämisen rahoituksen kansallinen jako kaupunkien kesken ei ole vielä selvillä. Painopisteiden mukaista kehittämistoimintaa voidaan tukea myös maakunnan omalla rakennerahastorahoituksella normaalin hanketoiminnan puitteissa.

Kaupunkikehittämisen ekosysteemin rakentamiseen liittyy runsaasti sellaisia strategisia investointitarpeita ja kehitysalustoja, jotka tukevat painopisteiden mukaisten innovaatioverkostojen toimintaa. Vaikutukset ovat paitsi maakunnan sisäiseen kehitykseen liittyviä myös valtakunnallisia ja kansainvälisiä. Kokonaisuutta tukevat investoinnit ovat alkuvaiheessaan samalla myös koronakriisin hoitoon soveltuvia elvyttäviä toimenpiteitä, joiden hyödyt säteilevät laajasti esimerkiksi työllisyysilanteeseen rakennussektorilla.

Tulevaisuusinvestointeihin liittyen tässä EPKE-suunnitelmassa on nostettu kohtaan 3.2 omaksi kohdaksi Seinäjoki Smart Station: Seinäjoen asemanseudun investointipaketti. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan RRF-esityksessä on useita älykkäästi uudistuvaan teollisuuteen, vähähiilisyyteen ja energiasiirtymään liittyviä investointi- ja kehittämistarpeita, jotka osittain linkittyvät myös Seinäjoen ekosysteemisopimuksen kokonaisuuteen.

5 EU:n elpymisväline ja kansallinen alueiden kehittämisen korona-elvytyspaketti

5.1 EU:n elpymisväline

EU:n huippukokouksessa heinäkuussa linjattiin pääpiirteitä EU:n monivuotisesta rahoituskehyksestä sekä elpymisvälineestä (*Next Generation EU*).

EU:n elpymisvälineen ohjelmat (yhteensä 750 mrd. euroa vuoden 2018 hinnoin).

Lähde: Valtiovarainministeriön muistio 19.8.2020

Ohjelma	Koko (EU)	Arvio Suomen osuudesta (EU-rahoitus; lisäksi mahdollisesti välineestä riippuen kansallista rahoitusta)
Elpymis- ja palautumistukiväline (RRF)	672,5 mrd € (lainat 360 mrd €, avustukset 312,5 mrd €)	2,3 mrd € (avustuksista)
REACT-EU-väline	47,5 mrd €	140-165 milj. € (+ Ahvenmaa 1 milj. €)
Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)	10 mrd €	217 milj. € elpymisvälineen kautta (lisäksi monivuotisesta rahoituskehyksestä 163 milj. € eli yhteensä 380 milj. €)
Horisontti Eurooppa -puiteohjelma	5 mrd €	
Invest EU-ohjelma	5,6 mrd €	
Maaseudun kehittäminen	7,5 mrd €	210 milj. €
RescEU-valmiusvarasto	1,9 mrd €	

RRF (elpymis- ja palautumistukiväline)

Keskeisin osa elpymisvälinettä on elpymis- ja palautumistukiväline (RRF), jonka saamiseksi jäsenvaltion on esitettävä vuosia 2021–2023 koskeva kansallinen elpymis- ja palautumissuunnitelma. Suunnitelmasta käytetään nimitystä Suomen kestävä kasvun ohjelma. Hallitus linjasi budjettiriihen yhteydessä elpymis- ja palautumissuunnitelman painopisteet ja kokonaisuudet sekä mm. hankkeiden valintakriteerit. Valmistelua koordinoi valtiovarainministeriö.

Alustava elpymis- ja palautumissuunnitelma toimitetaan komissiolle loppuvuodesta 2020. Lopullisten kansallisten suunnitelmien tulisi olla valmiina viimeistään 30.4.2021.

RRF:n avustuksista myönnetään 70% vuosina 2021–2022 ja 30% vuonna 2023. Uudistusten ja investointien tulee olla valmiita 31.7.2026 mennessä. Avustusten tukimuoto ja muut hallinnolliset menettelyt selviävät myöhemmin. Kansallista vastinrahaa ei tarvittane, mutta joissain kokonaisuuksissa sitä voidaan edellyttää.

Sisällöllisesti keskeisinä teemoina ovat digitalisaatio ja vihreä siirtymä, sillä myös RRF:n tuesta vähintään 30 % tullaan kohdentamaan ilmastotavoitteen tukemiseen.

Rahalla voidaan toteuttaa investointeja, rakenneuudistuksia, teollisuuden uudistamista jne.

Etelä-Pohjanmaan toimenpiteet ja esitykset:

Etelä-Pohjanmaan liitto on yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa koonnut alustavia kehittämiskokonaisuuksia, joiden arvioidaan sopivan RRF-rahoitukseen. Laajemmin maakunnan toimijoilta on pyydetty esityksiä 7.10.2020 mennessä nettikyselyn kautta. Esitettävien kokonaisuuksien tulee vastata komission maasuosituksiin sekä RRF-suunnitelman kriteereihin.

Valtiovarainministeriö tulee lokakuun lopulla pyytämään alueiden esityksiä hankekokonaisuuksista. Etelä-Pohjanmaan liiton kyselyyn saamat vastaukset toimivat pohja-aineistona, kun maakuntahallitus linjaa valtiovarainministeriölle annettavia ehdotuksia.

Suomen kestävä kasvun ohjelman eli RRF-suunnitelman painopisteet ovat

- Koulutus, tutkimus- ja innovaatiotoiminta
- Vihreä siirtymä
- Suomen kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaaminen
- Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen
- Työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen

Painopisteen ”Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen” keskeisiä hankkeita on esitetty myös tämän EPKE-suunnitelman kohdassa 3.2

REACT-EU

REACT-EU -välineen rahoitus kanavoidaan kauden 2014–2020 rakennerahasto-ohjelmien kautta. Rahoitus on siis EAKR- ja ESR-rahastoista, mutta rahoituksen jakauma rahastojen välillä ei ole vielä tiedossa. Se voi esimerkiksi noudattaa ohjelman nykyistä jakosuhdetta (EAKR 60 %, ESR 40 %) tai jotain muuta tarvekartoitukseen perustuvaa suhdetta.

Sisällön ja tuen alueellisen jakautumisen valmistelu Suomessa tapahtuu työ- ja elinkeinoministeriön johdolla. Asiaa valmistelee rakennerahasto-ohjelman seurantakomitean sihteeristö. Tavoitteena on luoda pohjaa talouden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle.

TEM:n näkemyksen mukaan EAKR-toimenpiteiden perusteena olisi luontevaa olla PK-yritysten investointi- ja kehittämistoimien tukeminen koko maassa. Mahdollista on myös laajentaa sisältöjä esimerkiksi terveyspalveluihin liittyvien TKI-hankkeiden suuntaan. Joka tapauksessa käyttöönoton on voitava tapahtua ilman isoja muutoksia tukijärjestelmiin, lainsäädäntöön tai seurantajärjestelmiin, mikä osaltaan määrittää myös sisällöllisiä linjauksia.

ESR-toimenpiteet olisivat pääsääntöisesti ohjelman nykyisten sisältöjen (työllisyys, koulutus, syrjäytymisen ehkäisy) mukaisia, mutta koronanäkökulmasta tarkasteltuna.

Tuen alueellisen valmistelun tueksi TEM on käynnistänyt tilastollisen tarkastelun koronatilanteen vaikutuksista. Rahoituksen alueellisessa jakautumisessa tehdään kokonaisharkinta, johon tilastollisen tarkastelun lisäksi liittyvät eri alueiden kehittämistarpeet.

Etelä-Pohjanmaan toimenpiteet ja esitykset:

- Nostettu aktiivisesti esille yhdessä naapurimaakuntien kanssa EU-komission teettämää tutkimusta, joka osoittaa koronakriisin vaikutusten tuntuvan negatiivisesti etenkin vientivetoisessa Länsi-Suomessa. Etelä-Pohjanmaan suora vienti on matala, mutta alihankintapainotteinen teollisuus on riippuvainen tuotteiden loppukysynnästä.
- Yritysrahoitus- ja hanketarpeita koskevan kansallisen alueiden kehittämisen elvytyspaketin kyselyn yhteydessä esitetään yhteensä lähes 30 milj. € rahoitusta (kts. kohta 5.2; nämä eivät suoraan liittyneet REACT-EU-välineeseen, mutta niitä voitaneen hyödyntää myös siihen liittyvässä TEM:n tarvearvioissa).
- Syksyn aluekehittämiskeskusteluissa ministeriöiden kanssa käydään läpi tarvetilannetta.

JTF (Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto)

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (*Just Transition Fund, JTF*) on osa oikeudenmukaisen siirtymän mekanismeja. Sen tavoitteena on tukea alueita, joihin kohdistuu vakavia sosioekonomisia haasteita sen vuoksi, että unioni siirtyy ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä.

JTF:n Suomen EU-rahoitusosuus koostuu kahdesta komponentista: monivuotisen rahoituskehiksen (MRK) sisällä 163 milj.€ ja osana elpymisvälinettä 217 milj. €. Lisäksi MRK-osuuteen täytyy siirtää rakennerahastojen ns. perusrahoituksesta 244 milj. €. Kaiken kaikkiaan JTF:n EU-rahoitusosuus siis on noin 624 milj. € (163 + 217 + 244). Lisäksi tulee kansallista valtion vastinrahoitusta noin 416 milj. €, jolloin JTF:n kokonaistukirahoitus nousee Suomessa noin 1 miljardiin euroon.

Jäsenvaltioiden tulee yksilöidä ne alueet, joilla siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen vaikuttaa eniten, sekä toimet, joihin JTF-rahaston tuki keskitetään. Valmistelu ja linjaukset sekä alueellisen että sisällöllisen laajuuden osalta on Suomessa ovat vielä kesken. Komission alkuperäisen ehdotuksen mukaan Itä- ja Pohjois-Suomi olivat saamassa rahaston tuen turpeen energiakäytöstä luopumiseen ja siitä aiheutuvien haittojen lieventämiseen. Tilannetta täytyy kuitenkin arvioida uudelleen, koska suuraluetason tarkastelu ei riitä rahojen käyttöä koskeviin linjauksiin. JTF-varojen käyttöä ohjaavat suunnitelmat tulee laatia enintään maakuntatason kokonaisuuksina, ja Etelä-Pohjanmaa on Suomen merkittävintä turpeen tuotantoaluetta. Myös alan työllisyysvaikutukset kohdistuvat merkittävimmin Pohjois-Pohjanmaalle ja Etelä-Pohjanmaalle. Lisäksi JTF-rahaston koko on kasvanut merkittävästi alkuperäisarvioinnin tilanteesta.

Selvää lienee, että osa JTF:n rahoituksesta Suomessa kohdennetaan turpeen energiakäytöstä aiheutuvien haittojen lieventämiseen. Lisäksi Suomessa on käyty keskustelua siitä, voisiko JTF-rahoitusta ohjata myös laajakaistainvestointeihin ja/tai teollisuuden prosessien hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen.

Etelä-Pohjanmaan toimenpiteet ja esitykset:

- Kirjelmöity päättäjille (mm. eduskunnan valiokunnat) Etelä-Pohjanmaan tilanteesta turvemaakuntana ja kerätty siihen liittyvää aineistoa.
- Aloitettu Etelä-Pohjanmaan JTF-suunnitelman laatiminen (aikataulu: loppuvuosi 2020).

Maaseudun kehittäminen

Maaseudun kehittämisen osalta elpymisvälineen osuus on huomattavan iso ja kohdentuu CAP:n pilariin II eli maaseudun kehittämiseen. Elpymisväline on siten vahvasti kytköksissä CAP 2021–2027 strategiseen suunnitelmaan ja sen toimenpiteisiin.

Siirtymäkauden aikana, vuodet 2021 ja mahdollisesti vuosi 2022, jatketaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toteutusta olemassa olevilla toimenpiteillä, mutta uuden CAP:n siirtymäkauden varoilla. Elpymisväline tulee siten osaksi nykyistä maaseutuohjelmaa ja sen toimenpiteitä. Tämä muodostaa haasteen elpymisvälineen 2021–2023 käyttöönoton suunnittelulle sekä ajallisesti että sisällöllisesti. Maa- ja metsätalousministeriössä on parhaillaan menossa maaseutuohjelman toimenpiteiden haravointi, mihin toimenpiteeseen voidaan sisällyttää elpymisvälineen toimia. Maaseutuohjelman seurantakomitea tulee käsittelemään elpymisvälinekokonaisuutta ohjelmamuutosesityksenä.

Elpymisvälineen painotuksina ovat talouden elvyttäminen, vihreä siirtymä, sosioekonominen resilienssi ja digitalisaatio. EU:n monivuotisen rahoituskehiksen ja elpymisvälineen käytöstä vähintään 30% tulee toteuttaa ilmastotavoitteita.

Etelä-Pohjanmaan toimenpiteet ja esitykset:

- Kirjelmöity ja pidetty esillä maatalouden investointivarojen riittävyyden turvaamista siirtymäkauden aikana.
- Osallistuttu maatalouden kausityövoiman saatavuuden parantamiseen liittyviin toimiin yhdessä ProAgria Etelä-Pohjanmaan, MTK-Etelä-Pohjanmaan, alueen kuntien maataloushallinnon yhteistoiminta-alueiden sekä Etelä-Pohjanmaan TE-toimiston kanssa.
- Aktivoitu alueen toimijoita maaseutuohjelman 2014–2020 täysimääräiseen hyödyntämiseen.

- Priorisoitu maaseutuyritysten tukemista rahoituslinjauksissa.
- Osallistuttu aktiivisesti CAP:n valmisteluun työpajoissa sekä otettu kantaa suunniteltuihin toimenpiteisiin.
- Nostettu esiin seuraavia elpymistä edesauttavia tukivarojen käyttökohteita:
 - Digitalisaation edistäminen: maaseudun laajakaistainvestoinnit, nopeat valokuituyhteydet.
 - Digitalisaation edistäminen maatiloilla, yrityksissä ja yritysten toiminnassa sekä digiosaamisen vahvistaminen.
 - Eri rahoitusvälineiden yhteensovitus yksityisten ja julkisten tahojen uusiutuvan energian investoinneissa ja kehittämiskohteissa. Polttoturpeen käytöstä luopuminen edellyttää mittavia investointeja ja kehityshankkeita (kuntien lämpölaitokset, maatalouden ja yritysten lämpölaitokset).
 - Lannan ravinteiden kierrätys, biokaasutuotannon lisääminen sekä mädätteen tuotannon, jalostuksen ja käytön edistäminen.
 - Ei-tuotannollisten investointien tukeminen (esim. monimuotoiset kosteikot).
 - Lähimatkailun edistäminen.
 - Alueen GreenCare -yrittäjyyden kehittäminen.
 - Kuntien ja muiden julkisten tahojen ei-lakisääteisten investointien sekä yleishyödyllisten yhdistysten investointien tukeminen (harrastus- ja vapaa-ajan investoinnit; sosioekonominen näkökulma).

5.2 TEM:n alueiden kehittämisen kansallisen korona-elvytyspaketin valmistelu: arvio lisärahoitustarpeista ohjelmakaudelle 2014-2020

Momentti	Momentin selvennys	Lisätarve (euroa)
32.30.40 Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen	Kansallinen ns. AKKE-rahoitus maakuntien liittojen kautta nopeasti toteutettaviin kehittämishankkeisiin, joita ei voi rahoittaa esim. rakennerahastovaroin	2020-2021: noin 1 000 000
32.30.42 Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen sekä 32.30.64 (rakennerahastot) yrityshankkeiden osalta	ELY-keskuksen kansallinen ja EAKR-yritysrahoitus	2020-2021: 27 000 000
32.30.64 Rakennerahastot (muut kuin yrityshankkeet)	ELY-keskuksen ESR-rahoitus ja maakunnan liiton EAKR-rahoitus	ESR 2020-2021: ei tarvetta lisärahoitukselle tällä ohjelmakaudella EAKR (EPL): 2 000 000
32.30.51 Julkiset työvoimapalvelut		2020: 2 124 000 (perusjaon 6 876 000 lisäksi) 2021: 1 624 000 (perusjaon 6 876 000 lisäksi)

Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen:

- Rahoitusta käytetään lähinnä alueen kehittämistä ja kuntien välisen elinkeinopoliittisen yhteistyön edistämistä koskeviin hankkeisiin. Rahoituksen kohdentamisessa tullaan alkuvuoden 2020 AKKE-linjausten tapaan painottamaan koronaviruksen vaikutusten hillintää ja niistä toipumista.
- Määrärahaa käytetään myös sopimusperusteiseen yhteistyöhön (ekosysteemisopimusten toimeenpanon käynnistäminen, seutukaupunkirahoitus), mutta tämä rahoitus ei sisälly yllä olevaan tarvearvioon.

Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen:

- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on kerännyt investointi- ja kehittämistarpeita laajalti mm. kuntien elinkeinotoimien ja yrittäjäjärjestön jakelujen kautta.
- Rahoitusta kohdennetaan erityisesti PK-yritysten tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen, kansainvälistymistoimenpiteisiin, liiketoiminnan uudelleen suuntaamiseen ja liiketoimintaosaamisen vahvistamiseen. Lisäksi rahoituksella kannustetaan pk-yrityksiä hyödyntämään digitalisaatiota, kehittämään hiilineutraalisuutta edistäviä tuotteita, palveluita ja tuotantotapoja sekä parantamaan energia- ja materiaalitehokkuutta.
- Alueelliseen selviytymissuunnitelmaan liittyviä kehittämis- ja investointihanketarpeita ilmoitettiin yli 150 kpl. Niiden yhteenlaskettu kustannusarvio on lähes 105 000 000 €. Lisäksi ilmoitettiin joitain isojen energiatukeen liittyviä hankkeita, joiden kustannusarviot eivät sisälly edellä mainittuun lukuun.

Rakennerahastot (muut kuin yritysrahoitus):

- EAKR (maakunnan liitto):
 - Tällä hetkellä kehittämisrahoitusta ei ole jäljellä yhtään käytettäväksi uusiin hankkeisiin.
 - Hanketarpeet liittyvät mm. etä- ja virtuaaliteknologioiden, etävalvontaratkaisujen sekä etäasiakaspalvelun kehittämiseen pk-yrityksissä, terveysteknologian kehittämiseen, syksyllä valmistuvan Etelä-Pohjanmaan matkailustrategian toimeenpanoon sekä omistajanvaihdosten ja kasvuyrittäjyyden edistämiseen.

5.3 Yritysten koronarahoitus

Elo-syyskuun vaihteen tiedot Etelä-Pohjanmaalla myönnettyistä yritysten koronatuista:

Tukimuoto	Myönnetty, €	Rahoitusta saaneiden yritysten lkm	Tuen hakemisen aikataulu	Huom.
ELY-keskuksen koronatuki	9,45 milj. €	710	haku päättyi 8.6.2020	Kaikki hakemukset käsitelty
Business Finlandin häiriötuki	26,2 milj. €	492	haku päättyi 8.6.2020	Käsittlemättä n. 35 hakemusta
Yritysten kustannustuki (Valtionkonttori)	2,5 milj. €	102	haku päättyi 31.8.2020	Hakemuksia (yht. 367 kpl) vielä käsittelemättä
Yksinyrittäjien tuki (kunnat)			haku päättyy 30.9.2020	Kuntaliitto päivittää tilanteen myöh.
Tuki ravintoloille: uudelleentyöllistämisen tuki ja hyvitys toiminnan rajoittamisesta (KEHA-keskus)	1,17 milj. €	165	haku päättyy 31.10.2020	
Maaseutuyritysten väliaikainen tuki (Ruokavirasto)	0,117 milj. €	14	haku päättyy 31.12.2020	
Alkutuotannon väliaikainen tuki (Ruokavirasto)	0,85 milj. €	90	haku päättyy 31.12.2020	
Työmarkkinatuki yrittäjille äkillisen ja yllättävän kysynnän heikkenemisen vuoksi (KELA, TE-toimiston lausunto)			haku päättyy 31.12.2020	

6 Liitteet

Liite 1: Tietosignaaleja koronavaikutuksista: tilannekuva 18.8.2020

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
REGIONAL COUNCIL OF SOUTH OSTROBOTANIA

WWW.EPLIITTO.FI

